

Aage Huulgaard
Niels Jespersensvej 6, 3. tv.
2000 Frederiksberg
Tlf.: 26 13 15 03
E-mail: aage.huulgaard@privat.dk

Notat om DCUM's spørgeskema "Termometeret"

1. Indledning

Ved henvendelse af 16. august 2005 bad DCUM mig om at overveje, om der kunne udarbejdes et generelt notat om forskellige spørgsmål i forbindelse med de undersøgelser over undervisningsmiljøstandarder i uddannelsesverdenen, som DCUM i overensstemmelse med sin opgavebeskrivelse foretager.

Henvendelsen var foranlediget af, at centret netop havde igangsat et arbejde med det såkaldte "Termometeret", der er et undersøgelses- og rapporteringsværktøj om undervisningsmiljøet i Danmark.

Efter en overvejelse af henvendelsen er opgaveløsningen blevet delt i et referencenotat om DCUM's undersøgelser og kortlægning samt et konkret notat, rettet mod "Termometeret".

På den måde findes centrets anmodning mest optimalt at være imødekommet.

Der henvises i øvrigt til det udarbejdede referencenotat om DCUM's undersøgelser.

2. Problemstilling

Spørgsmålet i relation til "Termometeret" er, hvilke retsregler, der gælder for denne undersøgelse, herunder i særlig grad i forhold til reglerne i persondataloven, og hvilke foranstaltninger, der i givet fald skal iværksættes som følge af de pågældende retsregler..

3. Retsregler

Som nævnt koncentrerer overvejsen sig i det væsentlige om persondatalovens regler.

Desuden kan reglen i offentlighedsloven om unddragelse af aktindsigt i (grund)oplysninger ved offentlige, videnskabelige/statistiske undersøgelser komme på tale.

De almindelige regler for det offentlige administration, herunder især om økonomi og regnskab, samt reglerne i undervisningsmiljøloven er uden interesse for undersøgelsen.

4. Undersøgelsesform

På DCUM's hjemmeside introduceres "Termometeret" som

"et fleksibelt, elektronisk spørgeskema til kortlægning af skolers og uddannelsesinstitutioners fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø",

og at målgruppen er

"alle elever og studerende på landets skoler og uddannelsesinstitutioner."

Det fremgår videre, at

- det findes i forskellige variationer, tilpasset uddannelsestrin
- det kan anvendes af undersøgelsesansvarlige, lærere/undervisere og respondenter uden forudgående træning eller uddannelse
- den undersøgelsesansvarlige frit kan sammensætte et spørgeskema ud fra de overordnede emner, med tilhørende spørgsmål, som den undersøgelsesansvarlige har fundet relevant
- den fleksible opbygning af "Termometeret" giver mulighed for, at enkelte undervisningsmiljøelementer for uddannelsesstedet som helhed eller for enkelte trin/niveauer kan kortlægges.

Af den generelle, mere omfattende introduktion til spørgeskemaet fremgår bl.a. hvad "Termometeret" er, og hvem der kan bruge det.

Herefter indeholdes en nærmere introduktion til, hvordan man på det enkelte uddannelsessted kommer i gang med at bruge redskabet. Det fremgår især, at der skal være en undersøgelsesansvarlig på det enkelte uddannelsessted, og at denne rekvirerer adgang til anvendelsen af redskabet og de nødvendige adgangskoder hertil.

Om undersøgelsens gennemførelse anføres bl.a., at der udskrives adgangskoder, svarende til antal tilmeldte respondenter, når den konkrete undersøgelse er sat i gang. Det fremgår videre, at adgangskoderne videregives til lærere/undervisere, der fordeler dem tilfældigt blandt deres elever/studerende. Besvarelsen af den enkelte undersøgelses spørgsmål foretages af den pågældende respondent, der kan logge direkte på ved udfyldelsen, der kan ske på uddannelsesstedet eller i hjemmet.

Det anføres, at en undersøgelse er afsluttet, når alle tilmeldte respondenter har besvaret skemaet, eller når den undersøgelsesansvarlige beslutter det. Den undersøgelsesansvarlige kan i øvrigt løbende følge antallet af besvarelser fra det enkelte uddannelsessted.

Om adgang til resultaterne af den enkelte undersøgelse er det anført, at

- den enkelte respondent er sikret anonymitet
- enkeltbesvarelser er beskyttet i forhold til andre respondenter, lærere/undervisere og undersøgelsesansvarlig
- den undersøgelsesansvarlige har adgang til at gøre sig bekendt med og udskrive resultaterne på

"institutions-, årgangs- og/eller holdniveau, ligesom det er muligt at filtrere resultaterne på respondenternes køn"

- den undersøgelsesansvarlige via sin adgangskode til enhver tid har adgang til de relevante undersøgelsesdata således, undervisningsmiljøudviklingen på det pågældende uddannelsessted løbende kan måles
- hver enkelt lærer/underviser ved en undersøgelses endelige afslutning med sin egen adgangskode kan logge på og se sin klasses/sit holds samlede resultat
- den enkelte lærer/underviser af hensyn til sikringen af den enkelte respondents anonymitet ikke har mulighed for at filtrere resultatet på køn
- der ikke er generel adgang for den almindelige offentlighed til at få indsigt i undersøgelsesresultaterne

Om DCUM's rolle anføres bl.a., at

- centret udbyder ”Termometeret” samt opsamler og lagrer data om de tilmeldte uddannelsessteders undervisningsmiljø
- DCUM's eventuelt offentlige brug af de indsamlede data sker i anonymiseret form.

I tilknytning til ”login-rubrikken” for den enkelte respondent er der dels givet en henvisning til den generelle introduktion om ”Termometeret” dels til sikret den enkelte respondent anonymitet ved besvarelsen og den senere anvendelse heraf.

Selve skemaet er opdelt i 12 emner med tilknyttede spørgsmål, der varierer i indhold og antal.

Blandt emnerne er: ”Mobning”, ”Klasselæreren”, ”Stress”, ”Kost og rygning/Sundhed” samt ”Helbred og (generelt psykisk) velbefindende”.

5. Vurdering af ”Termometeret” i forhold til de regler, der gælder for undersøgelser, herunder i elektronisk form

Vurderingen er sket i forhold til de beskrivelser, der er givet i et referencenotat af dags dato om DCUM's undersøgelsesvirksomhed.

Vurderingen er desuden sket i relation til DCUM's besvarelse af en række konkrete spørgsmål om undersøgelses gennemførelsen, som jeg har stillet centret.

Centret har således bl.a. forklaret, at

- adgangskoden ikke er relateret til cpr.nr.
- adgangskoden ikke er relateret til karakteristika hos den enkelte respondent, men derimod 100 % tilfældigt sammensat af 6 tal og bogstaver
- systemet automatisk genererer adgangskoder, når disse rekvireres af uddannelsesstedets undersøgelsesansvarlige
- den tildelte adgangskode automatisk annulleres, når den enkelte respondent har afsluttet sit svar
- det ikke er muligt for en respondent – ud over spørgsmålsbesvarelsen – at angive oplysninger, som i givet fald kan identificere pågældende
- det teknisk ikke er muligt for nogle af de i undersøgelsen involverede at gøre sig bekendt med enkeltbevarelser

- det enkelte uddannelsessteds lærere/undervisere og undersøgelsesansvarlige kun har adgang til de resultater, der er relateret til data for det enkelte klassetrin/uddannelsessted
- filtrering af resultater på køn ikke kan foretages af den enkelte lærer eller underviser
- den almindelige offentlighed ikke har mulighed for at gøre sig bekendt med resultater fra undersøgelsen
- de oplagrede data i princippet kan opbevares til evig tid

På baggrund af min gennemgang af det materiale, som jeg har haft til rådighed, er det min vurdering, at hverken anvendelsen af redskabet eller DCUM's behandling og anvendelse af oplysninger, der er indsamlet ved hjælp af spørgeskemaet, er omfattet af persondatalovens bestemmelser.

Jeg lægger herved særligt vægt på, om de besvarelser, som den enkelte respondent afgiver, kan anses for personoplysninger i lovens forstand. Som det fremgår af referencenotatet, er det helt afgørende for besvarelsen af dette spørgsmål, om oplysningerne er gjort anonyme på en sådan måde, at personen ikke længere kan identificeres. Hvis dette er tilfældet, er de ikke omfattet af definitionen og dermed persondataloven.

I forbindelse med afgørelsen af, om en person er identificerbar, skal alle de hjælpemidler, der med rimelighed kan tænkes bragt i anvendelse for at identificere den pågældende - enten af den dataansvarlige eller af enhver anden person - tages i betragtning.

Hvad angår offentlighedslovens bestemmelser er det muligt efter bestemmelsen i lovens § 10, stk. 5, at undtage grundoplysningerne fra den almindelige aktindsigt. Derimod skal DCUM på begæring meddele almindelig aktindsigt om undersøgelsesresultaterne.

6. Konklusion

Den samlede konklusion er herefter, at

- ”Termometeret” ikke er omfattet af persondataloven
- det derimod er omfattet af offentlighedsloven, og at der derfor på begæring skal gives almindelig aktindsigt i undersøgelsesresultaterne
- DCUM ikke give udvidet aktindsigt, men alene meddele denne på begæring.

Frederiksberg, 9. oktober 2005

Aage Huulgaard